

## ผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

### Effects of using SQ4R with mind mapping learning management on reading comprehensive achievement of Prathomsuksa 3 students

กิตติภักดิ์ บัณฑิตย์<sup>1\*</sup> และดุสิต ขาวเหลือง<sup>1</sup>  
Kittiphak Bandit<sup>1\*</sup> and Dusit Khaoleuang<sup>1</sup>

Received 20 March 2026, Revised 6 April 2026, Accepted 10 April 2026

#### ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare comprehensive reading achievement of Prathomsuksa 3 students before and after learning by using SQ4R technique with mind mapping, and 2) to study the attitude of students towards learning activities by using SQ4R with mind mapping. The sample group consisted of 34 Prathomsuksa 3 students who are studied at Maryvit Bowin School, Sri Racha District, Chonburi Province. They were randomly selected by cluster random sampling. The research instruments included: 1) 6 lesson plans using SQ4R technique with mind mapping with appropriateness at a highest level ( $X = 4.67$ ,  $SD = 0.59$ ), 2) 20-item of comprehensive reading test with difficulty index ranged between The item difficulty indices ( $P$ ) ranged from 0.58 to 0.79, the discrimination indices ( $r$ ) ranged from 0.38 to 0.88, and the reliability coefficient was 0.95., discrimination power ranged between 0.67 – 1.00 and reliability of 0.95 comprehensive reading test, and 3) the 15-item questionnaires on attitude towards learning activities with reliability of acceptable level The statistics used for data analysis were mean ( $\bar{X}$ ), standard deviation ( $SD$ ), and t-test for dependent samples. The research results were as follows: 1. The posttest means scores of comprehensive reading achievement of Prathomsuksa 3 students after being taught by using SQ4R technique with mind mapping was higher than pretest mean scores at .05 level of statistical significance. 2. Overall, the attitude of students towards learning activities by using SQ4R technique with mind mapping was at a high level ( $X = 4.41$ ,  $SD = 0.64$ )

**Keywords:** SQ4R technique1, Mind Mapping 2, Reading For Main Idea 3.

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด และศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด จำนวน 6 แผน

<sup>1\*</sup>มหาวิทยาลัยบูรพา ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20130

Burapha University, Saen Suk Subdistrict, Mueang Chon Buri District, Chon Buri 20130, Thailand.

\*Corresponding author: Tel. 06-2505-5503, E-mail address: kittiphak@mvschool.ac.th

มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.67$  ,  $SD = 0.59$ ) 2) แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความยาก-ง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.79 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.38 ถึง 0.88 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 3) แบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ ทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67–1.00 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในระดับเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.41$  ,  $SD = 0.64$ )

**คำสำคัญ:** วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R 1 ผังความคิด 2 การอ่านจับใจความ 3

## บทนำ

ภาษาไทยเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและเครื่องสะท้อนอัตลักษณ์ของชาติ โดยมี "ทักษะการอ่าน" เป็นกลไกหลักในการเรียนรู้และการรับสารในศตวรรษที่ 21 ซึ่งข้อมูลข่าวสารกระจายตัวอย่างไร้ขีดจำกัด การอ่านในยุคปัจจุบันจึงไม่ได้หมายถึงเพียงการสะกดคำ แต่ครอบคลุมถึงการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคัดกรองและประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเท่าทันสถานการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนากระบวนการคิด ดังคำกล่าวของ ฟรานซิส เบคอน ที่ว่าการอ่านทำให้เป็นคนโดยสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์ด้านการอ่านของเด็กไทยสะท้อนผ่านผลการประเมิน PISA ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพปัญหาของ โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน จากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2566 ในสาระที่ 1 (มาตรฐาน ท 1.1) พบว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ที่ 62.85 ซึ่งอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ปัญหาหลักคือ ผู้เรียนขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ไม่สามารถแยกแยะหลักออกจากส่วนขยาย และขาดทักษะการตีความ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่ต้องอาศัยการตีโจทย์และการคิดวิเคราะห์

การอ่านจับใจความสำคัญคือรากฐานของการเป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพ (แวมมยุรา เหมือนนิล, 2566) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นกลวิธีปฏิบัติการอ่านเชิงรุก 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจ (Survey), การตั้งคำถาม (Question), การอ่าน (Read), การจดบันทึก (Record), การสรุปใจความ (Recite) และการสะท้อนคิด (Reflect) กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่ชัดเจนและจดจำเนื้อหาได้แม่นยำขึ้น (สุนทร สันธพานนท์, 2562) เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยได้นำ ผังความคิด (Mind Mapping) ของ โทนี บูซาน (Buzan, 2018) มาบูรณาการร่วมด้วย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบโครงสร้างทางความคิดผ่านทัศนภาพและสัญลักษณ์ ช่วยเปลี่ยนข้อมูลนามธรรมให้เห็นความเชื่อมโยงที่เป็นรูปธรรม กระตุ้นการทำงานของสมอง และช่วยให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญได้อย่างเป็นระบบ (ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์, 2564)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 12 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 404 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) การวิจัยครั้งนี้นอกจากมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความแล้วยังมุ่งเน้นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านจับใจความ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นและพึงพอใจในการเรียนรู้อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนสืบไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 12 ห้องเรียน จำนวน 404 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด จำนวน 6 แผน มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.67$ )
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความเข้าใจในการอ่านจับใจความโดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความยาก-ง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.79 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.38 ถึง 0.88 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95
3. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด จำนวน 15 ข้อ ทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67–1.00 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในระดับเหมาะสม

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการจับใจความ และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด แล้วนำไปทดลองใช้สอนจริงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน อำเภอสัตร์ราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียนก่อนที่จะดำเนินการทดลอง เพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกผลการทดสอบของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ผล
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความ และแบบวัดเจตคติวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด บันทึกผลการสอบของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียนสำหรับการวิเคราะห์ผล นำคะแนนที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.97 เมื่อเปรียบเทียบกับสูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

### ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์การอ่านจับใจความและเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด ในรายวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยขอ แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** ผลการเปรียบเทียบการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (t-test for Dependent Samples)

**ตารางที่ 1** ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด

| การทดสอบ           | จำนวน<br>นักเรียน<br>(n) | คะแนนเต็ม | คะแนน<br>เฉลี่ย<br>( $\bar{X}$ ) | ความเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน<br>(SD) | T      | P   |
|--------------------|--------------------------|-----------|----------------------------------|----------------------------------|--------|-----|
| หลังจัดการเรียนรู้ | 34                       | 20        | 17.97                            | 1.24                             | 10.71* | .00 |
| ก่อนจัดการเรียนรู้ | 34                       | 20        | 14.68                            | 1.36                             |        |     |

\* P < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = 10.71$ ,  $p < .05$ ) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

**ตอนที่ 2** ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

**ตารางที่ 2** ผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1932)

| เจตคติต่อการเรียนรู้                                         | n = 34        |      |           |
|--------------------------------------------------------------|---------------|------|-----------|
|                                                              | ( $\bar{X}$ ) | SD   | สรุปผล    |
| 1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน              | 4.12          | 0.54 | มาก       |
| 2. นักเรียนร่วมการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน                  | 4.62          | 0.55 | มากที่สุด |
| 3. นักเรียนให้ความสนใจเมื่อครูจัดกิจกรรมในชั้นเรียน          | 4.35          | 0.65 | มาก       |
| 4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ          | 4.38          | 0.74 | มาก       |
| 5. ครูช่วยชี้แนะเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในคำศัพท์ที่มีในบทอ่าน | 4.38          | 0.60 | มาก       |

**ตารางที่ 2** ผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1932) (ต่อ)

| เจตคติต่อการเรียนรู้                                                   | n = 34        |             |            |
|------------------------------------------------------------------------|---------------|-------------|------------|
|                                                                        | ( $\bar{X}$ ) | SD          | สรุปผล     |
| 6. ครูใช้น้ำเสียงหรือท่าทางที่เป็นมิตรต่อผู้เรียน                      | 4.26          | 0.67        | มาก        |
| 7. ครูจัดเวลาในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้เหมาะสม                      | 4.41          | 0.61        | มาก        |
| 8. เวลาที่ให้ในการทำความเข้าใจมีความเพียงพอ                            | 4.47          | 0.66        | มาก        |
| 9. ครูใช้เวลากับให้ความสนทนากับนักเรียนทุกคนเมื่อมีปัญหาอย่างเท่าเทียม | 4.59          | 0.56        | มากที่สุด  |
| 10. สื่อที่ใช้สนับสนุนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการอ่านมากขึ้น              | 4.44          | 0.66        | มาก        |
| 11. สื่อช่วยเชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระที่เรียน                            | 4.44          | 0.66        | มาก        |
| 12. สื่อมีความทันสมัยเอื้อต่อวัยของผู้เรียน                            | 4.65          | 0.49        | มากที่สุด  |
| 13. นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความเพิ่มได้มากขึ้น                     | 4.41          | 0.74        | มาก        |
| 14. นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้จากเรื่องตำนาน วรรณกรรม ในท้องถิ่น       | 4.38          | 0.74        | มาก        |
| 15. นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของตำนาน วรรณกรรมในท้องถิ่น          | 4.18          | 0.72        | มาก        |
| <b>ภาพรวมเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้</b>                           | <b>4.41</b>   | <b>0.64</b> | <b>มาก</b> |

จากตารางที่ 2 พบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.41, SD = 0.64) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สื่อมีความทันสมัยเอื้อต่อวัยของผู้เรียน ( $\bar{X}$  = 4.65, SD = 0.49) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนร่วมการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน ( $\bar{X}$  = 4.62, SD = 0.55) และครูใช้เวลาในการดูแลนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ( $\bar{X}$  = 4.59, SD = 0.56) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของตำนาน วรรณกรรมในท้องถิ่น ( $\bar{X}$  = 4.18, SD = 0.72) ซึ่งยังอยู่ในระดับมาก

### อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การอ่านจับใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิด พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = 10.71$ ) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถวิเคราะห์เหตุผลเชิงระบบได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้แบบ SQ4R ที่ช่วยให้เด็กนักเรียนอ่านอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายในการอ่าน และสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง ร่วมกับการใช้ผังความคิดซึ่งช่วยจัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงสาระสำคัญ และสรุปเนื้อหาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิผล ซึ่งสะท้อนผ่านคะแนนการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นกระบวนการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการสำรวจเนื้อหา การตั้งคำถาม การอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ การสะท้อนความคิด การทบทวนและการสรุปความรู้ที่นำผังความคิด (Mind Mapping) เข้ามาเชื่อมโยงของความคิดที่หลากหลาย โดยการแตกกิ่งก้านสาขาออกไปเรื่อย ๆ จากหัวข้อหลักและเขียนคำสำคัญ (Key word) มีการใช้สีและภาพวาดเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้จดจำได้ดีขึ้น ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่าน เข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อเพชร ศิริภักดิ์ (2565) ที่กล่าวว่าวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เป็นวิธีสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านได้ดี และช่วยสร้างนิสัยการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะรู้จักตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ทำความเข้าใจ

จากเรื่องหรือบทวนเนื้อหา เพื่อช่วยในการจำเรื่อง ที่อ่านและเรียงลำดับขั้นเพื่อหาใจความ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร สุขเจริญ (2562) ที่กล่าวว่า เทคนิค SQ4R เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นใหม่เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การใช้ผังความคิดรวมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงข้อมูล และสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ได้อย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย

2. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าเจตคติของนักเรียนที่รับการจัดการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ระดับมาก คือ เมื่อพิจารณาภาพรวมเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ความกระตือรือร้น และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา มั่งคง (2560) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและเห็นคุณค่าของการอ่านมากขึ้น นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบมีความตั้งใจในการเรียนและมีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ สามารถพัฒนาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้จริง ผังความคิดไม่ได้เป็นเพียงอุปกรณ์เสริม แต่เป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tool) ที่เข้ามาเติมเต็มขั้นตอนการบันทึก (Record) ของ SQ4R ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยแก้ปัญหการอ่านแบบนกแก้วนกขุนทอง และเปลี่ยนเป็นการอ่านเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้น การนำรูปแบบนี้ไปใช้อย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างนิสัยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ของนักเรียนในยุคดิจิทัลสืบไป

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าก่อนจัดการเรียนรู้ครูควรมีการศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R อย่างเข้าใจ และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการ SQ4R โดยเฉพาะขั้นการตั้งคำถามและการสรุปความรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและความสามารถในการอ่านจับใจความอย่างเป็นระบบ

1.3 จากผลการวิจัยการใช้ผังความคิดครูควรออกแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างผังความคิดด้วยตนเอง เพื่อช่วยจัดระเบียบความคิด เชื่อมโยงสาระสำคัญ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยในโลกแห่งการเรียนรู้

### 2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น รายวิชาอื่น หรือในบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อขยายขอบเขตและยืนยันผลการวิจัยให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังความคิดต่อทักษะด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

2.3 เพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับฝังความคิดให้ยาวนานขึ้น และมีการติดตามผลในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน

### คำขอบคุณ

ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต ขาวเหลือง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้คำปรึกษาและแนวทางในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้จัดทำจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

### เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินตนา มั่งคง. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. [การันคว่ำอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ช่อเพชร ศิริภักดิ์ (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ประกอบแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกล่ามผดุงวิทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(2), 67-79.
- ธัญญา ผลอนันต์, และขวัญฤดี ผลอนันต์. (2564). *Mind map กับการศึกษาและการจัดการความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 12). ขวัญข้าว.
- แวมมยุรา เหมือนนิล (2566). *การอ่านจับใจความ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สิริธร สุขเจริญ. (2562) *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนเทคนิค SQ4R ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1467/1/57255305.pdf>
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2562). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชนในศตวรรษ ที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 4). เทคนิคพรินต์.
- Buzan,T. (2018). *Mind map mastery: The complete guide to learning and using the most powerful thinking tool in the universe*. Watkins Publishing.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 5-55.